

AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK
LOCATIE VOORMALIG ENFA-TERREIN
TE VENLO
GEMEENTE VENLO

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Aanvullend vleermuizenonderzoek locatie voormalig Enfa-terrein te Venlo in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Woonwenz Postbus 337 5900 AH Venlo
Project	VEN.WOO.ECO2
Rapportnummer	13033133
Status	Eindrapportage
Datum	23 september 2013
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
	2.2 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	7
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	9

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Woonwenz opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend vleermuizenonderzoek ter plaatse van het voormalig Enfa-terrein te Venlo in de gemeente Venlo.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy heeft uitgevoerd (project 12071629 VEN.WOO.ECO1, d.d. 30 oktober 2012). Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, er meer informatie noodzakelijk wordt geacht ten aanzien van vleermuizen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

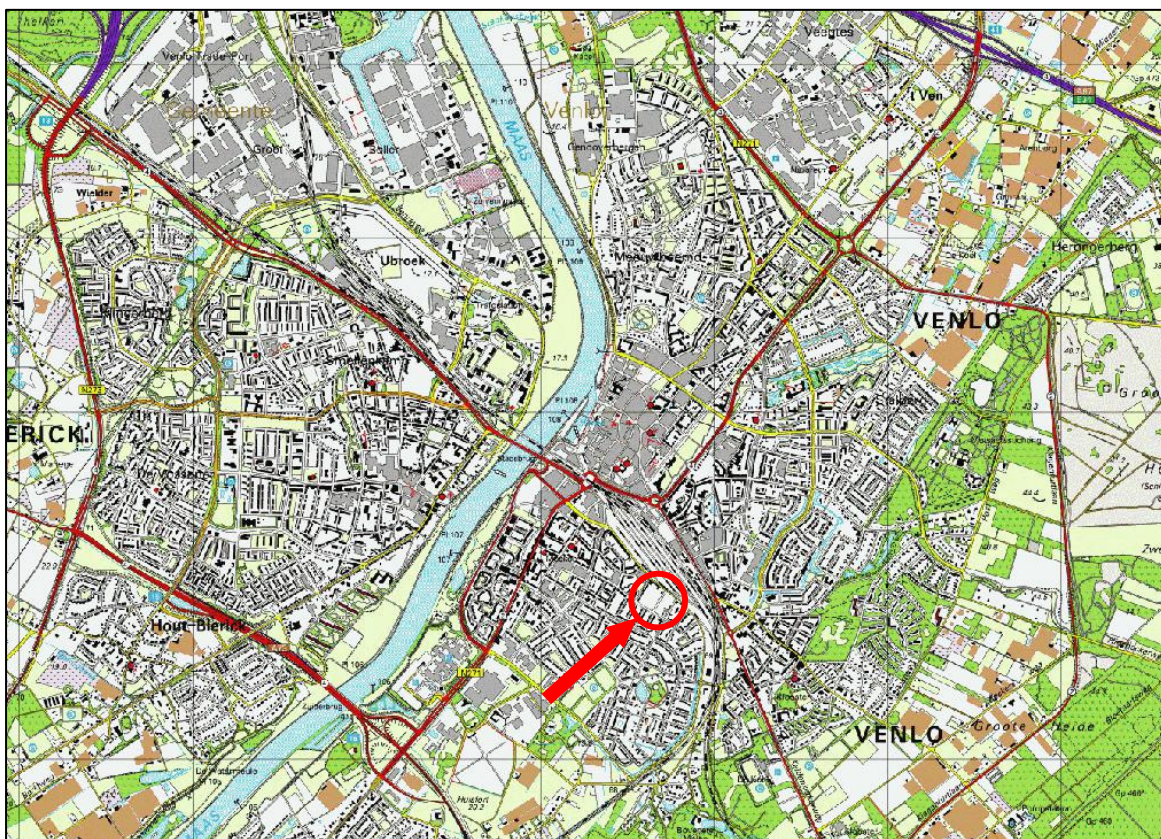
2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

Het plangebied ($\pm 1,8$ ha) bevindt zich ter plaatse van het voormalig Enfa-terrein en wordt omsloten door de Sloterbeekstraat, de Kerkhofweg en de Krekelveldstraat te Venlo in de gemeente Venlo (figuur 2).

Binnen het plangebied voor het voormalig Enfa-terrein zijn in het verleden reeds tal van sloop- en bouwhandelingen en infrastructurele werkzaamheden verricht, waardoor het plangebied grotendeels in 2001 is ontwikkeld.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 58 E (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 209.730$, $Y = 374.505$.

Figuur 1. Topografische ligging van het plangebied.

Het plangebied betreft een braakliggend terrein in de kern van Venlo. Het terrein is onbebouwd op een bedrijfsloods na, die zich bevindt op de noordzijde van de onderzoekslocatie (figuur 2). Ten noorden van het plangebied is het rangeerterrein en het treinstation van Venlo gelegen. De percelen ten oosten, zuiden en westen van het plangebied zijn bebouwd met burgerwoningen en bijbehorende siertuinen.

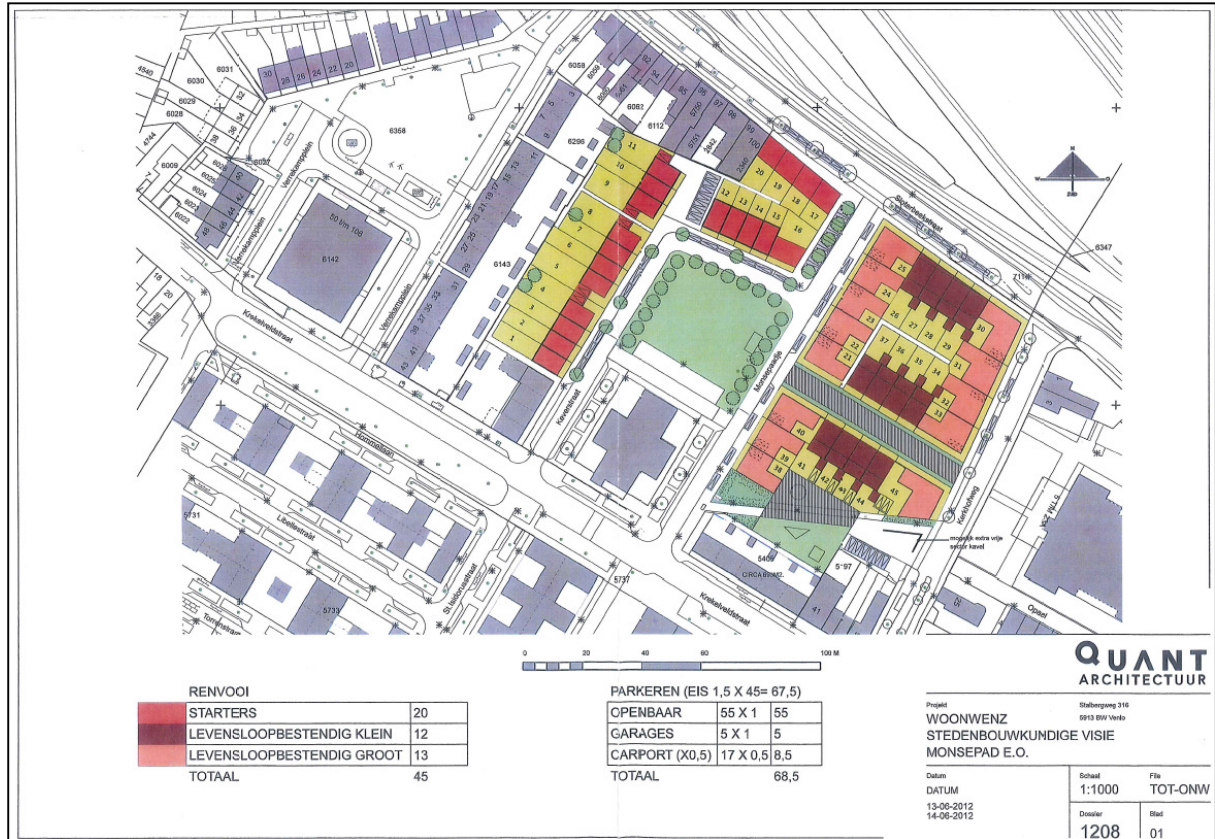

Figuur 2. Luchtfoto en detail foto's van het plangebied (rood kader) met te slopen bebouwing (oranje kader), tevens op foto linksboven. Foto rechtsboven braakliggend terrein binnen plangebied.

2.2 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens circa 45 grondgebonden woningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal het huidige aanwezig braakliggend terrein verdwijnen en de bedrijfsloods binnen het plangebied worden gesloopt.

Figuur 3. Plantekening

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er ten aanzien van vleermuizen meer informatie is benodigd. Hieronder de conclusie uit de desbetreffende quickscan.

Broedvogels

De bebouwing binnen het plangebied biedt onderkomen aan algemene broedvogels zoals merel en witte kwikstaart. Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de bebouwing buiten het broedseizoen wordt gesloopt, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Daarnaast is de bebouwing binnen het plangebied geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die wellicht toegang verlenen tot de spouwmuren. Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, paarverblijf, winterverblijfplaats en kraamverblijf.

Het kan niet op voorhand worden uitgesloten dat vleermuizen gebruik maken van de bebouwing binnen het plangebied. Formeel zou door de uitvoering van nader protocollair onderzoek binnen het geschikte seizoen vastgesteld dan wel uitgesloten moeten worden of de onderzoekslocatie in gebruik is door vleermuizen, zowel in functie, soorten als aantallen.

Overige soort(groep)en

Voor beschermde soorten uit de overige soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Algemene zorgplicht

Voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën geldt de algemene zorgplicht, die er ondermeer in voorziet dat al het redelijkerwijs mogelijke dient te worden gedaan om het doden van individuen te voorkomen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor vleermuizen zijn in de periode juni tot en met september in totaal vier aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf en zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (april - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden en gevelgrijpende vleermuizen. In de paarperiode (augustus – september) produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken. Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober
vleermuizen								
tijdstip	-		1 x avond, 1 x ochtend			-	2 x avond	-
datum			15 mei, 1 juli				20 augustus, 19 september	
functie			zomer/kraamverblijf				paar/baltsverblijf	

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opname-mogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

5 ONDERZOEKSRISULTATEN

Verblijfplaatsen binnen het plangebied

Tijdens geen van de veldbezoeken gedurende de zomer- en kraamperiode zijn invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens het avondbezoek op 15 mei 2013 en de ochtendronde op 12 juli 2013 is er zeer weinig activiteit van vleermuizen binnen het plangebied alsmede de omgeving waargenomen. Een zomer- en kraamverblijfplaats is op basis van de onderzoeksresultaten uit te sluiten.

Gedurende het onderzoek op 20 augustus 2013 en 19 september 2013 zijn in de avonduren geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens deze rondes is tevens zeer weinig vleermuizen activiteit waargenomen binnen het plangebied alsmede in de directe omgeving. Op 20 augustus 2013 is slecht een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen op het noordelijk deel van het plangebied. In deze periode hebben vleermuizen veelal een sociale roep. Deze roep duidt veelal op een paarverblijfplaats in de directe omgeving. Het desbetreffende individu zond geen sociale roep uit.

Verblijfplaatsen buiten het plangebied

Buiten de onderzoekslocatie zijn geen invliegende, uitvliegende, zwermende of gevelgrijpende vleermuizen waargenomen, zodat er geen reden is om aan te nemen dat er verblijfplaatsen bevinden binnen de invloedssfeer van de geplande ingreep. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen potentiële belangrijke aanvliegroutes aangetast en zal er geen verstoring plaatsvinden van een in de omgeving gelegen verblijfplaats.

Foeragerende / passerende vleermuizen

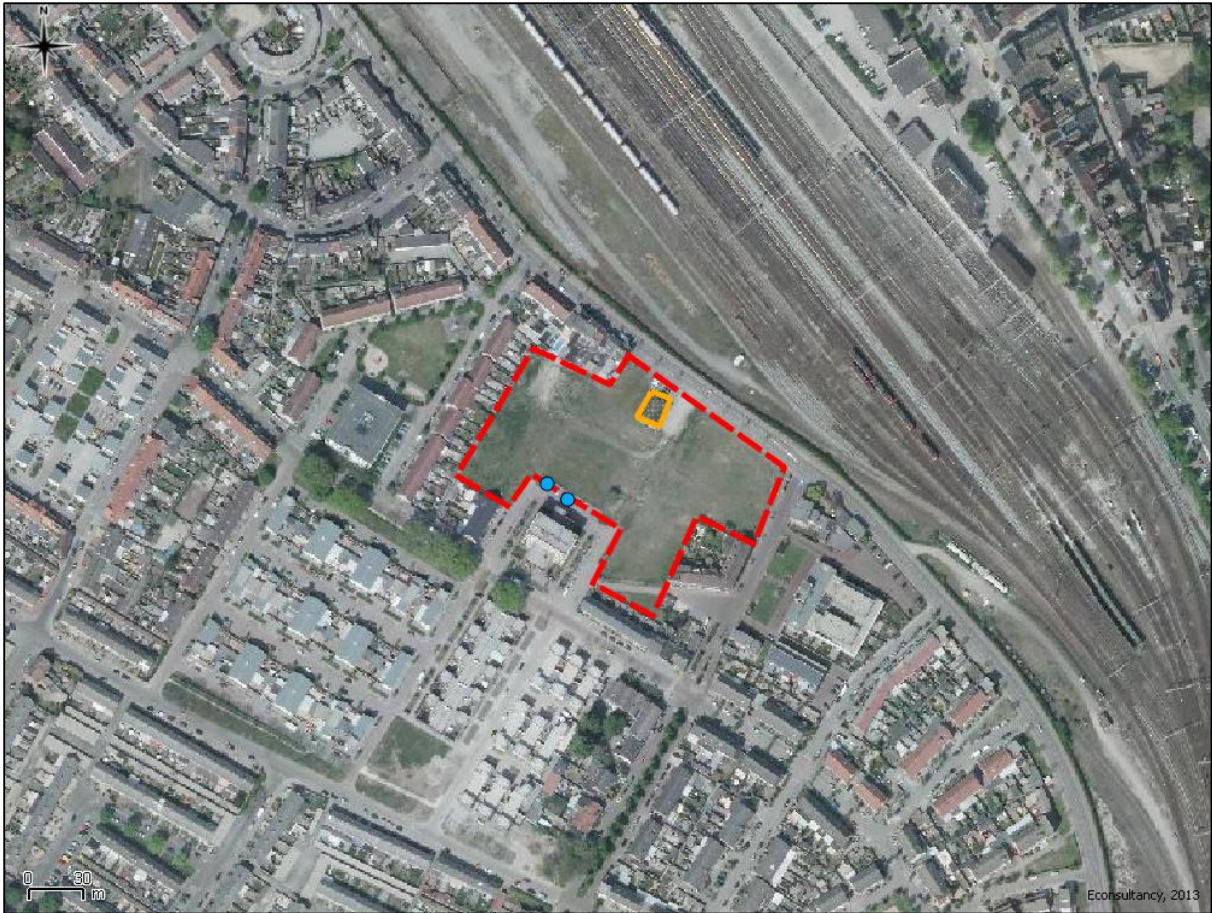
Tijdens de veldbezoeken zijn er op de onderzoekslocatie vrijwel geen foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Alleen op 12 juli en 20 augustus 2013 was gedurende enige tijd een foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig aan de zuidelijke randzone van het plangebied. Het gebied rondom het plangebied is tevens weinig geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, doordat er weinig opgaande struiken en bomen aanwezig zijn en geen oppervlaktewater. Het grootste deel bestaat uit braakliggend terrein, verharding en plantsoen. De plannen zullen geen aantasting van belangrijk foerageergebied betekenen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Er is geen sprake van een eenduidig vliegpatroon dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

Conclusie

Tijdens de onderzoeken zijn slechts één à twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen op de zuidelijke randzone van het plangebied. Zie figuur 4. Er zijn geen in/uitvliegende, zwermende, gevelgrijpende of vleermuizen met sociale roep waargenomen. Daarnaast is er geen eenduidig vliegpatroon van vleermuizen vastgesteld. Binnen het plangebied en de directe omgeving is een zomer-, kraam-, paar- en baltsplaats van vleermuizen uitgesloten. Daarnaast is er tevens geen essentiële foerageerfunctie aanwezig binnen het plangebied en is een vliegroute binnen de invloedssfeer uitgesloten. Overtreding van de Flora- en faunawet door de voorgenomen ingreep, sloop en nieuwbouw, niet aan de orde.

Figuur 4. Waargenomen foeragerende gewone dwergvleermuizen (blauwe stippen) binnen plangebied (rood kader).

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft van Woonwenz opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend vleermuizenonderzoek van locatie voormalig Enfa-terrein te Venlo in de gemeente Venlo.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De initiatiefnemer is voornemens circa 45 grondgebonden woningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal het huidig aanwezig braakliggend terrein verdwijnen en de bedrijfsloods op de onderzoekslocatie worden gesloopt.

Tabel II geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen. Deze tabel is gebaseerd op de resultaten van de quickscan tezamen met de resultaten van het aanvullend veldonderzoek.

Tabel II. Overzicht verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingrep verstord	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	nee	uitgevoerd	nee	-
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht
Amfibieën		ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming						
		Gebied aanwezig	Ingrep verstord	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000		nee	nee	nee	nee	-
EHS		nee	nee	nee	nee	-
POG		nee	nee	nee	nee	-

Vrijblijvend advies

De huismus en de gierzwaluw zijn op de onderzoekslocatie niet als broedvogel aangetroffen. De directe omgeving is echter potentieel geschikt als leefgebied. De soorten staat onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" en het plaatsen van gierzwaluwnestkasten op de te realiseren nieuwbouw, kan de onderzoekslocatie deel gaan uitmaken van het broedbiotoop van beide soorten. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broedgelegenheid van deze soorten kan deze relatief eenvoudige maatregel een positief effect op de soort in de omgeving hebben.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl).

Daarnaast is er tevens een brochure beschikbaar omtrent het vleermuisvriendelijk bouwen. Deze brochure is onder andere te vinden op de site van de Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl)

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

